

بررسی و تعیین مناسبترین روش تسریع در باروری نوبر نهالهای حاصل از دورگ‌گیری مرکبات

یونس ابراهیمی و یعقوب محمد علیان

مؤسسه تحقیقات مرکبات کشور، رامسر

همه ساله در ایستگاههای تحقیقات مرکبات غرب مازندران دورگ‌گیری‌هایی انجام می‌گیرد. تولید میوه نوبر نهالهای حاصله در صورت کاشت در زمین اصلی یا با پیوند روی نهالهای نرک هم سن، حداقل بیش از ۶ سال طول می‌کشد. دستیابی به روشی جهت تسریع باروری نهالهای بذری از آرزوهای متخصصین اصلاح درختهای میوه در جهان بوده است. با شروع انتخاب نهالهای نوسلار در شمال ایران، از سال ۱۳۷۴ محققین مرکبات ایران روشهای مختلفی نظیر جابجایی همه ساله، گره زدن ریشه، هرس و بالاخره پیوند روی سرشاخه‌های بار دهنده را مورد بررسی قرار دادند و پس از یک سری آزمایشات مقدماتی به این نتیجه رسیدند که می‌توان نهالهای نرک بذری را در صورت پیوند روی شاخه‌های بار دهنده درختهای ۲۰-۱۵ ساله زودتر از ۵ سال به میوه نوبر رساند. با توجه به نتایج حاصل از بررسیهای مقدماتی، یک طرح آماری در قالب بلوکهای کامل تصادفی با چهار تکرار انجام شد که در هر تکرار ۶ جوانه از هر نهال نرک بذری روی ۳ سرشاخه بارده (دو جوانه روی هر سرشاخه) از درختهای مادری نوسلار ۲۰ ساله در جوانب مختلف پیوند زده شد. زمانی که جوانه‌های پیوند شده به ۴۰ سانتی متر رسیدند، آزمایشی با اعمال چهار تیمار زیر در دو سال متوالی به مرحله اجرا درآمد.

۱- استفاده از هورمون جیبرلین، با غلظت ۱۵۰ پی پی ام در سه نوبت به فاصله هر ۲۵ روز از اواسط اردیبهشت ماه.

۲- محلولپاشی جیبرلین با غلظت ۱۵۰ پی پی ام و حلقه زنی (Ringing) بدون برداشت پوست، روی سرشاخه‌های حاصل از پیوند در ارتفاع ۲۰ سانتی متری به تعداد ۳ حلقه با فاصله ۵ سانتی متر از همدیگر.

۳- حلقه زنی (بدون برداشت پوست)

۴- شاهد بدون عملیات هورمون پاشی و حلقه زنی.

نتیجه آزمایش نشان می‌دهد که در سال دوم تعدادی از ارقام و در سال سوم کلیه ارقام پیوند شده روی سرشاخه‌های بار دهنده، میوه نوبر تولید نمودند. شمارش تعداد میوه در آذر ماه سال ۷۴ نشان داد که تیمار حلقه زدن (بدون برداشت پوست) نسبت به سایر تیمارها برتری داشته است.